

ZAKCATALOGUS
OFDE
BEELDLIJST

fig. 1

DER VOORNAAMSTE ZAKEN,
WELKE AANDE
OORSPRONG VANHET

METAMORFOSE
LOK A L

fig. 24

OPDE HELMPLEIN
c.q. GOEDAERTPLEIN
DER

STADT MIDDELBURGH
BESTAAN

RISO DRUK in een oplage van 100
te UTRECHT 2017

'...het onder-soeck selfs van
die groote ende verborgen
dingen geeft een wonderlijck
vermaeck. Indien daer iets
voor-komt dat waerschijnlijk
ons dunckt, daedelijck wort
het gemoet met een treffelijcke
wellust vervult.'

Uit: Johannes Goedaert,
Metamorphosis Naturalis,
Dedicatie, deel 2, 1667,
Goedaert Collectie

ZAKCATALOGUS OFDE BEELDLIJST

VRIJ GEÏNSPIREERD OP JOHANNES GOEDAERT,
METAMORPHOSIS NATURALIS

Samengesteld door SOPHIE KRIER

● ONDER-VINDINGE (I)

fig. 1. *Het Leids anatomisch theater*, gravure van Willem van Swanenburgh naar Johannes Woudanus (34,2 x 41,5 cm), 1610, Collectie Museum Boerhaave Leiden

fig. 2. *Philosophia et septem artes liberales*, de zeven vrije kunsten (Herrad von Landsberg, *Hortus deliciarum*), einde 12^e eeuw, Wikipedia Commons

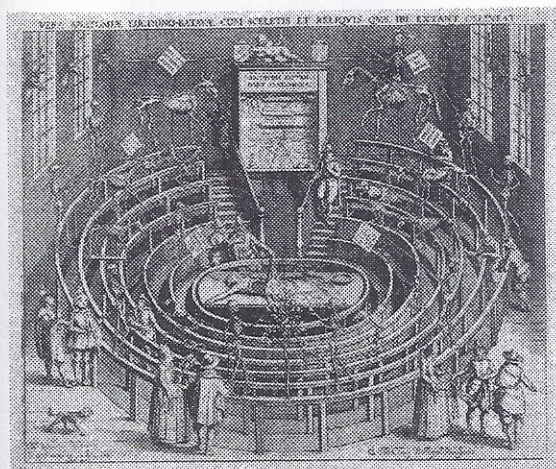
fig. 3. Klassiek zevenpad labirint, aangelegd in Park Toorenvliedt, Middelburg, foto Piet de Bruin

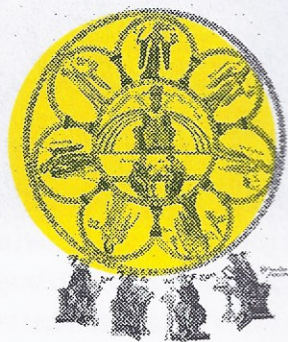
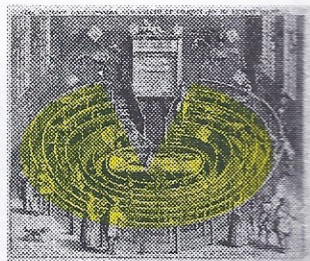
fig. 4. P. Sijnke & T. Gent et al, *Middelburg 17 mei 1940: het vergeten bombardement*, Vlissingen 2010, p. 15

fig. 5. Tekening van beeldje uit de Minoïsche cultuur, voor wie het labirint een spiraalvormige dans vormde waarmee de godin Ariadne werd vereerd, www.labyrintwerk.nl

(I)

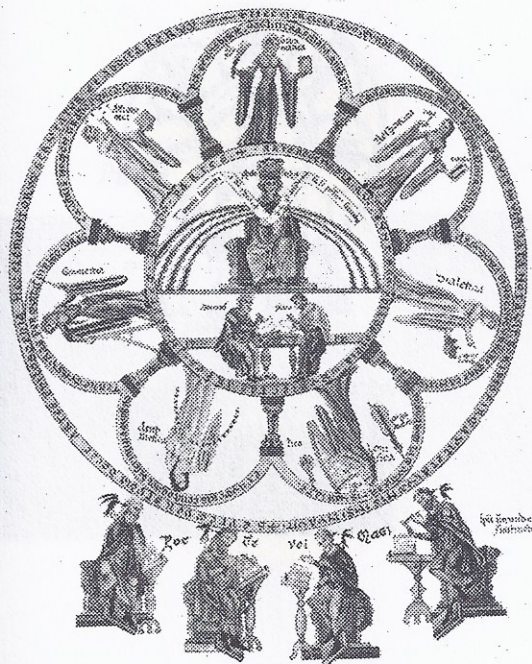
fig. 1

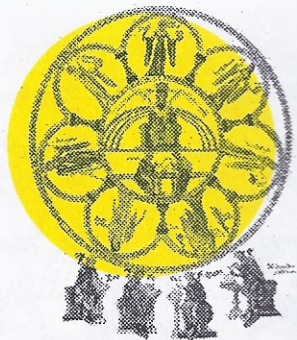

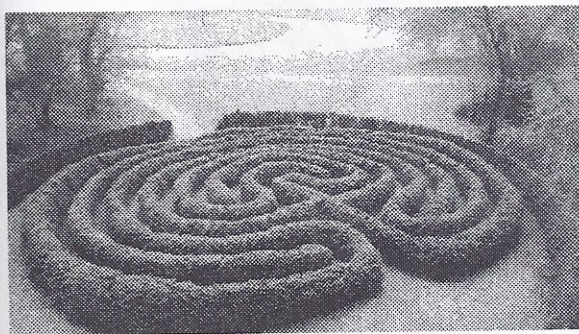
(I)

fig. 2

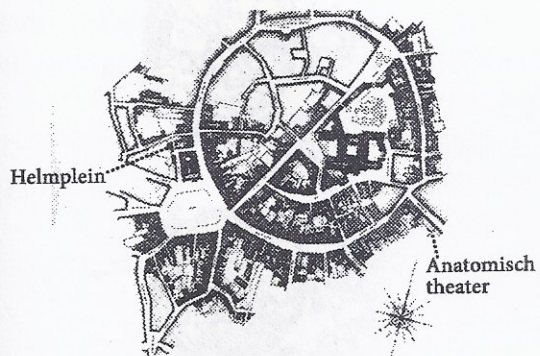
(I)

fig. 3

(I)

fig. 4

(I)

fig. 5

● ONDER-VINDINGE (II)

fig. 6. Beeldlogo van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen met links de zeven vrije kunsten op een rots in zee: Toon-, Zang-, Dicht-, Meet-, Beeldhouw-, Schilder- en Sterrenkunst, beeldrecht Zeeuws Genootschap

fig. 7. Openluchtschool van Suresnes (geografie les), Frankrijk (1932-1935), Fondation du Patrimoine

fig. 8. *Circle Flute*, Studio Brynjar & Veronika, 2016, geproduceerd door Lafayette Anticipation, foto Emile Barret

fig. 9. "Schools began with a man under a tree who did not know he was a teacher, sharing his realization with a few others who did not know they were students", architect Louis Kahn, 1971 (lezing), Helmplein, foto Sophie Krier

fig. 10. Johannes Goedaert, *Onder-vindinge 23 (Wandelaar na het eten)*, *Metamorphosis Naturalis*, deel 2, 1667, Goedaert Collectie, foto Ivo Wennekens

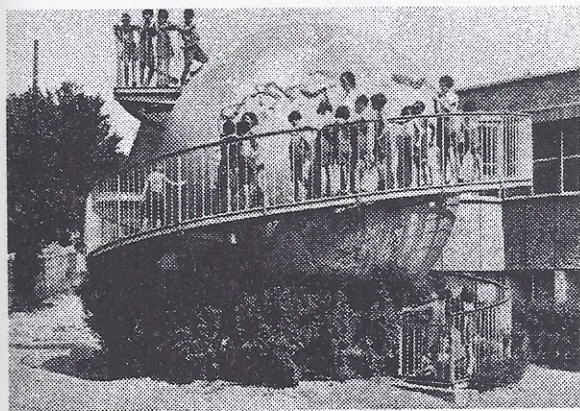
(II)

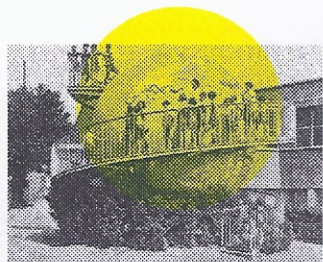
fig. 6

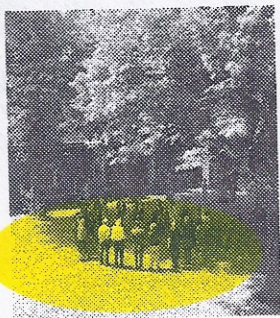
(II)

fig. 7

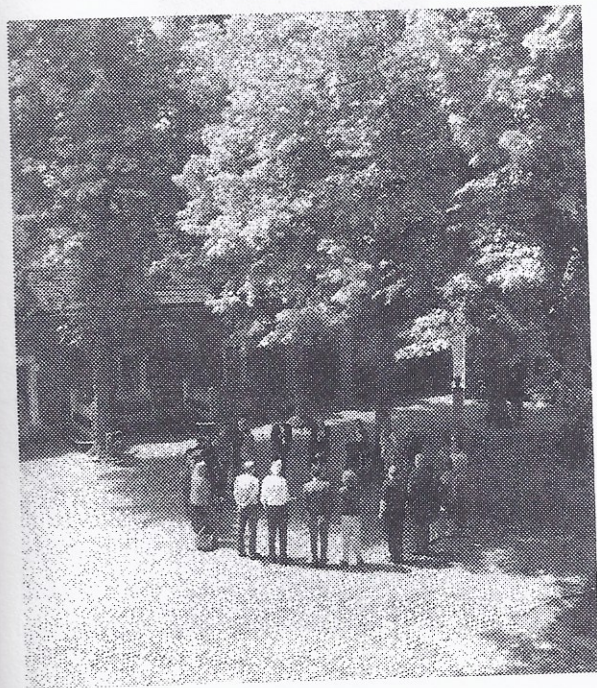

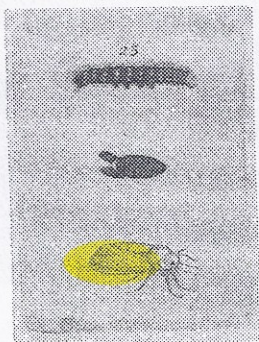
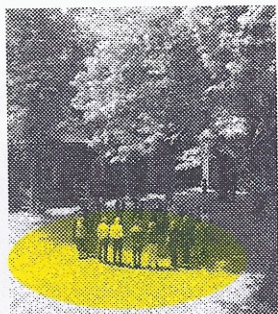
(II)

fig. 8

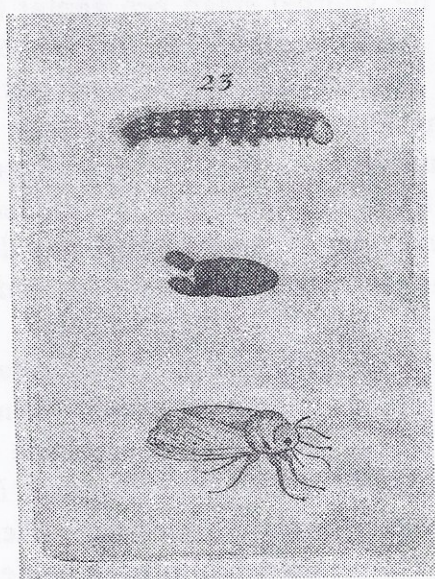
(II)

fig. 9

(II)

fig. 10

● BE-VINDINGE (III)

fig. 11. In 1940 verloren gegaan schouderblad van een walvis met geschilderde uitbeelding van een anatomische les. Rond de anatoom (vermoedelijk Cornelis van de Voorde) staan een aantal heren; aan de bovenzijde is de afbeelding van een schedel boven twee gekruiste beenstukken te ontwaren. Uit: Huib J. Zuidervaat, *Het in 1658 opgerichte theatrium anatomicum te Middelburg, Een medisch-wetenschappelijk en cultureel convergentiepunt in een vroege stedelijke context*, 2009

fig. 12. Afbeelding door Johannes Goedaert van een door Everaerts ontleed 'monstrum' (reproductie, originele ets 7 x 9,7 cm) Uit: Anthonio Everardi, *Lux è tenebris affulsa*, Middelburg (Fierens) 1662, Universiteitsbibliotheek Leiden

(III)

fig. 11

● BE-VINDINGE (IV)

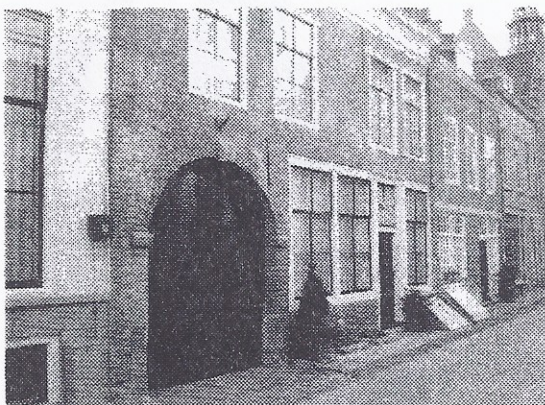
fig. 13. Poort in de Nieuwstraat die ooit toegang gaf tot de 'Snijkamer' met het daarin aanwezige theatrum anatomicum van Middelburg. Een tweede, meer naar links gelegen poort — genaamd de 'doodspoort' die toegang gaf tot een blindlopende straat waaraan o.a. de chirurgijnskamer lag — is al in de 19^e eeuw verdwenen, tekst & foto Huib J. Zuidervaat

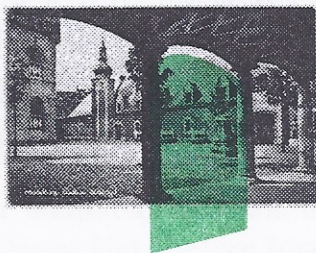
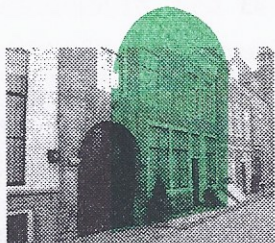
fig. 14. Middelburg, Stadhuis, Buitenhof, (prentbriefkaart), Beeldbank Zeeland, ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, archief nummer 12891, ca. 1950 foto Rubens

fig. 15. Plan s (plattegrond van het uitgevouwen stadhuis), A. van der Steur, 1940, Collectie Het Nieuwe Instituut

(IV)

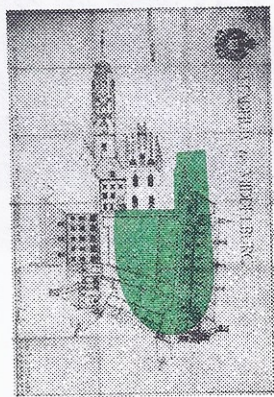
fig. 13

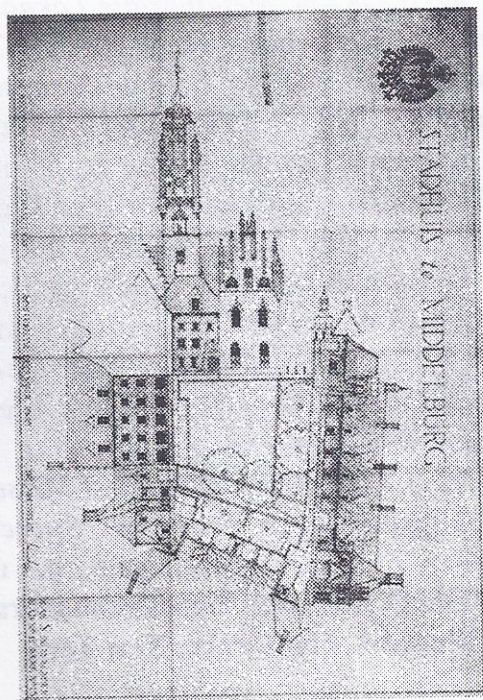
(IV)

fig. 14

(IV)

fig. 15

● VERANDERINGE (V)

fig. 16. A «modern» woodworker on stage (potlood op papier, 73 x 110 cm), Dirk Zoete, 2011

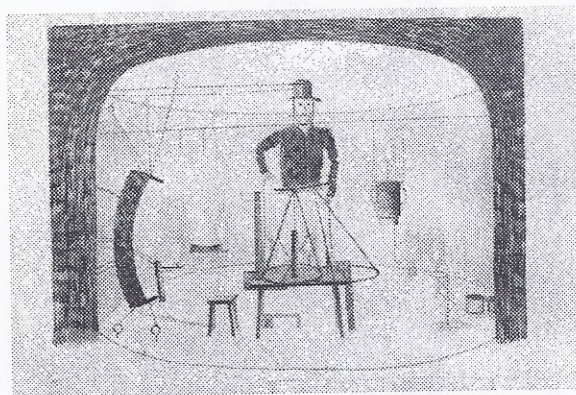
fig. 17., 18., 19. *Metamorfose Lokaal in wording*, Historisch Scheepswerf C.A. Meerman / Stichting Behoud Hoogaars (kromgegroeid Zeeuws hout voorzien van liplassen), winter / lente 2017, foto's Niels Hendriks. Met dank aan Theo Kloet, Sjaak de Bruyne, Karel Koenen

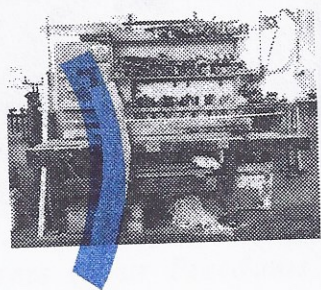
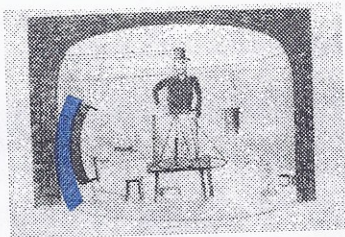
fig. 20. Aan het werk in de openlucht-werkplaats achter het Stadhuis (de Helm), in: Jan J.B. Kuipers, *Ik ben een stenenbikker*. Peter de Jong (1920-1990), beeldhouwer, Vlissingen 2010

fig. 21. *Sixth Draft of Annual Message to Congress (Four Freedoms Speech)*, January 6 1941, (reproductie, p. 18), Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum, Hyde Park, New York

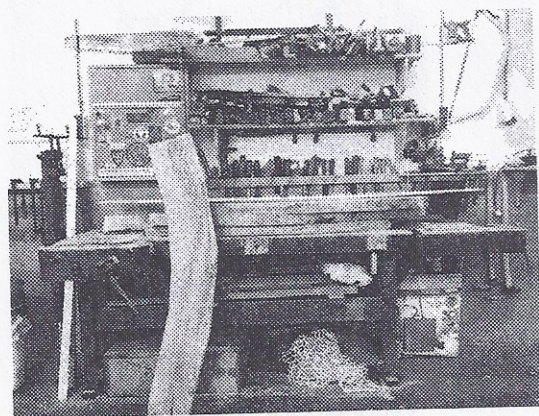
(V)

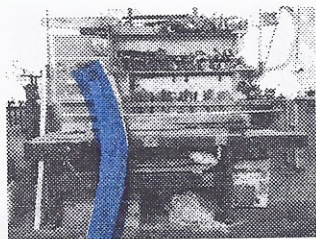
fig. 16

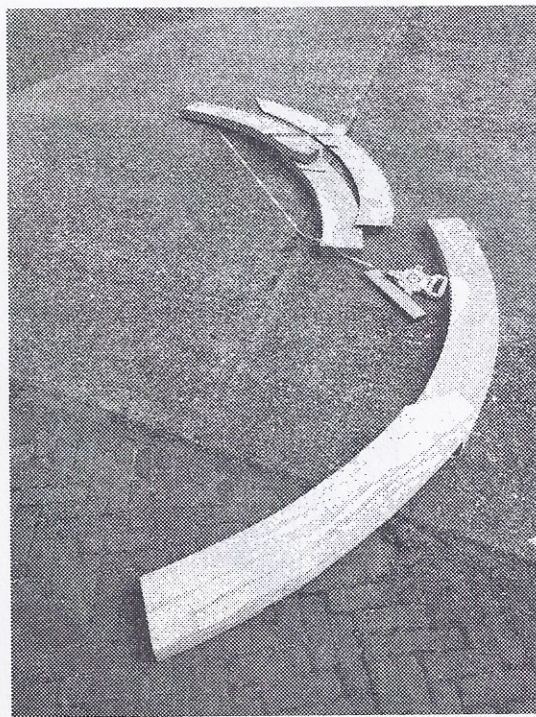

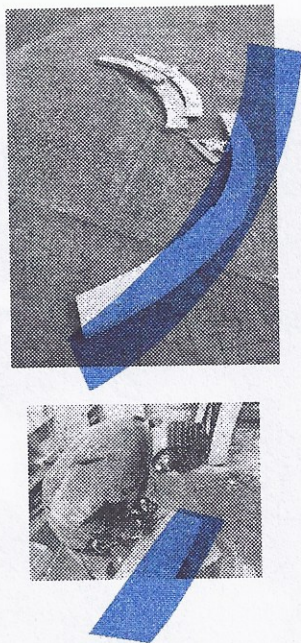
(V)

fig. 17

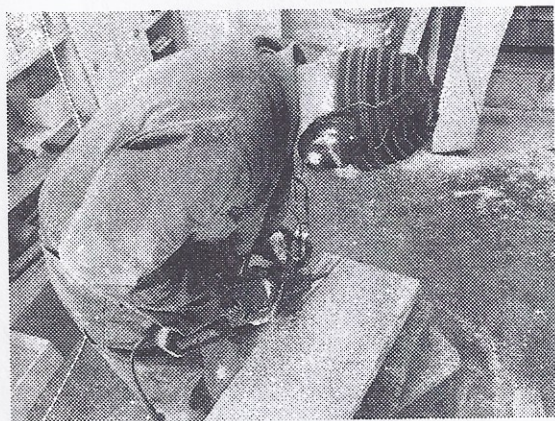

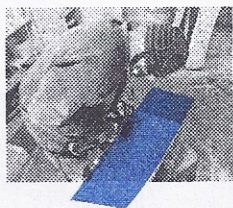
(V)

fig. 18

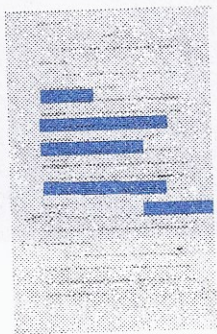
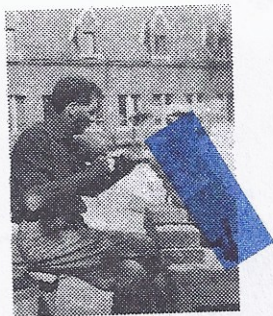
(V)

fig. 19

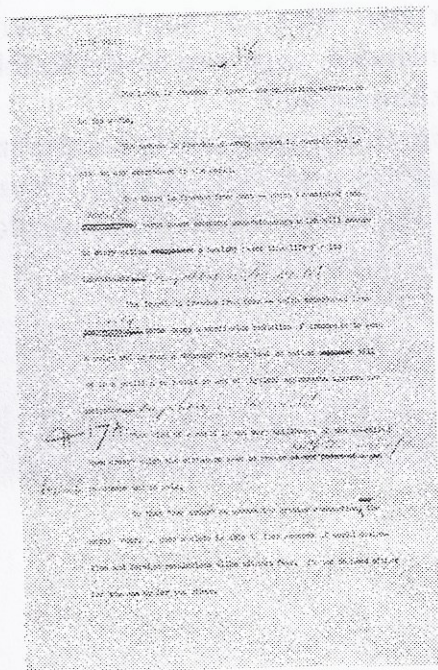
(V)

fig. 20

(V)

fig. 21

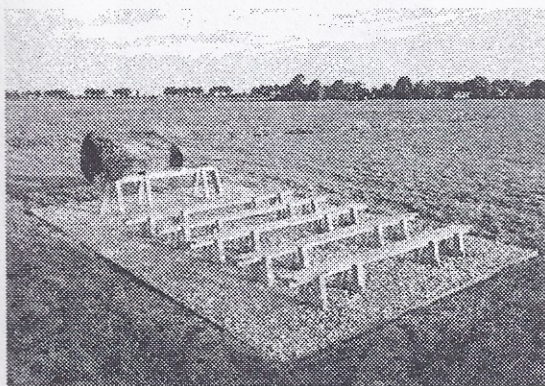

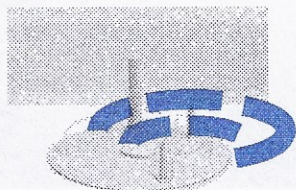
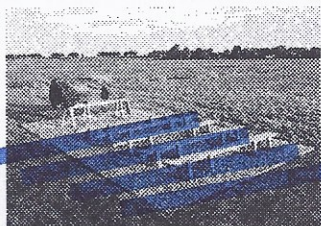
● VERANDERINGE (VI)

fig. 22. Hunnie Veldlokaal (kleischerven, inlands eiken, ingefreesde natuurervaring, 50 m², veeneik uit 421 v. Chr.), Henriëtte Waal & Sophie Krier, De Bovenlanden, 2013, foto Sjoerd Knibbeler, www.hunnie.nu

fig. 23. Ontwerpschets Metamorfose Lokaal (3D print, schaal 1:50), Henriëtte Waal & Sophie Krier, 2016, rendering Sander Hofstede

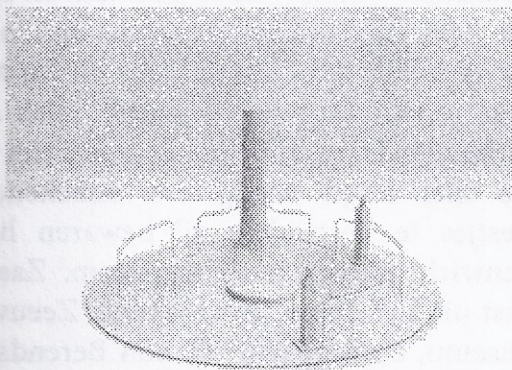
(VI)

fig. 22

(VI)

fig. 23

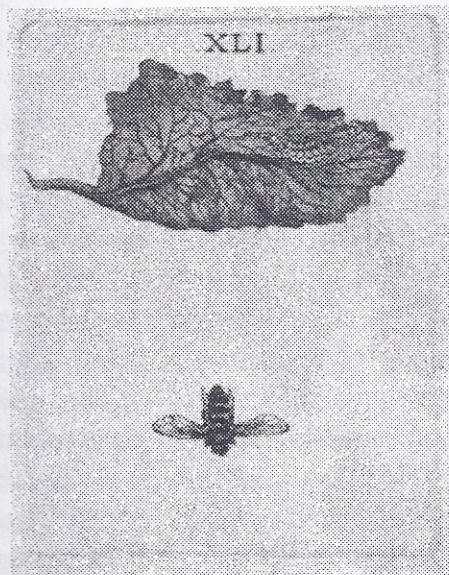

● VERANDERINGE (VII)

fig. 24. 'De kracht van Goedaert is dat hij verbanden aanvoelt binnen samenhangen die hij nog niet kan overzien: het gebied van de entomologie en de ecologie. Op deze plaat beeldt Goedaert de natuurlijke vijand van de bladluis af: *Ick heb hem den bedriegher genaempt, om dat hy seer listelick de dierkens die hij tot spyse gebruyckt, weet te vangen, sich so stil houdende, alsof hy doodt waer.* Het is dus niet altijd nodig om onbekende beestjes te bestrijden; zij bewaren het evenwicht binnen een ecosysteem.' Zaaltekst uit *Uyt Eygen Ervarenheidt*, Zeeuws Museum, eindredactie Manon Berendse. Johannes Goedaert, *Veranderinge XLI (den Bedriegher)*, *Metamorphosis Naturalis*, deel 1, 1660, Goedaert Collectie, foto Ivo Wennekens

(VII)

fig. 24

Aen den goetwilligen Leser,

Het *Metamorfose Lokaal* is een nieuwe vrijplaats voor het denken in hartje Middelburg: een plek van en voor iedereen, waar het draait om zelf waarnemen, anders kijken en een eigen oordeel vellen. Dit openbaar leslokaal zorgt voor kruisbestuiving en uitwisseling van kennis en kunde binnen het thema 'metamorfose'. Verschillende publieksgroepen kunnen hier met elkaar in dialoog treden: jong en oud, cultuurminnend en geschiedenisliefhebbers, wetenschappelijk en artistiek aangelegd, uit de Zeeuwse klei getrokken of van elders. De ronde vorm van het *Metamorfose Lokaal* refereert aan de Middelburgse Snijkamer. Dit anatomische theater uit 1658 is volgens wetenschapshistoricus Huib Zuidervaat een vroege proeftuin voor de eigen waarneming en convergentiepunt van kennis geweest voor de stad.

Het *Metamorfose Lokaal* is opgedragen aan stadgenoot, fijnschilder en insectenkundige Johannes Goedaert (1617-1668). Als een ware pionier beschreef en tekende hij de volledige metamorfose (gedaanteverwisseling) van insecten in zijn driedelige levenswerk *Metamorphosis Naturalis* (1660, 1667, 1668). Op initiatief van Kees Beart, auteur van *Johannes Goedaert, Fijnschilder en Entomoloog* wijdde het Zeeuws Museum in 2017 de tentoonstelling *Uyt Eygen Ervarenheidt* aan Goedaert's wonderlijke *Onder-vindinge, Be-vindinge* en *Veranderinge*.

Kunstenaars maken nieuwe kennis, wetenschappers ook. Hoe kunnen die twee vormen van kennis elkaar raken en aanvullen? Welke vraagstukken kunnen we in openheid met elkaar aansnijden? Kunnen we leren los van onze tijdsgeest te denken? Laten we deze vragen samen uitzoeken, in gesprek.

Johannes Goedaert, *Metamorphosis Naturalis*, portret (ets en gravure) vervaardigd door Reinier van Persyn in opdracht van Jacques Fierens naar een door Willem van Eversdijck geschilderd portret, ca. 1666/1667, Goedaert Collectie

DEDICATIE

Het *Metamorfose Lokaal* is een initiatief van University College Roosevelt en de gemeente Middelburg in het kader van 800 Jaar Middelburg, gesteund door vele donateurs via het crowdfunding platform Geef Onderwijs en mede mogelijk gemaakt door een coaching traject van Provincie Zeeland i.s.m. Douw & Koren. Het *Metamorfose Lokaal* sluit aan bij de viering van de 400ste geboortjaar van stadgenoot, fijnschilder en insectenkundige Johannes Goedaert (1617-1668), een initiatief van Kees Beart (Goedaert Collectie).

Ontwerp *Metamorfose Lokaal*:
Sophie Krier & Henriëtte Waal

Realisatie *Metamorfose Lokaal*:
Historisch Scheepswerf C.A. Meerman /
Stichting Behoud Hoogaars (hout)
Minderhout & Schipper (metaal, plaatsing)

Assistent:
Niels Hendriks

ZAKCATALOGUS OFDE BEELDLIJST

Eindredactie: Sophie Krier
Tekstredactie: Hans Bloemsma
Grafisch ontwerp: Inedition,
Eva van der Schans

Risodruk: Tosam, Utrecht
Papier: 90 grams EOS, 200 grams Biotop
Handpreeg: Rosstempels, Amsterdam
Binder: Voetelink & Zoon, Haarlem
Omslagfoto: Niels Hendriks

Bron van de omslag tekst: *Catalogus ofte naamlyst der voornaamste naken dewelke op de anatomiekamer der stadt Rotterdam te zien sijn*, Rotterdam 1740, UBA-Boekendepot (IWO) (UBM: Obr. 3491)

VRIENDEN

Organisaties en personen die het
lokaal een warm hart toedragen
en/of zich willen inzetten voor
de toekomstige programmering

Kees Beart (Goedaert Collectie)
University College Roosevelt
Zeeuws Museum
Fractie D66 Middelburg
Middelburg in Dialoog
Wijkteam Binnenstad
CBK Zeeland / Façade 2017
Volkssterrenwacht Philippus van
Lansbergen
*ruimte*CAESUUR / Stel de stad een vraag
Vleeshal
Koninklijk Zeeuws Genootschap der
Wetenschappen
Zeeuws Archief
Roosevelt Institute for American
Studies (RIAS)

Roosevelt Centre for Excellence in
Education (RCBE)
Sustainability Committee (UCR)
Roosevelt Debating Society (UCR)
Kunsteducatie Walcheren
Cultuurhuis Kuiperspoort
Sylvia Radius
Jeanine Dekker
Ollo Feenstra
Ton Brandenburg (Campus Zeeland)
Piet de Bruin (Labyrint Park
Toorenvliedt)
Leuny de Kam (Doopsgezinde Kerk)
Manon Berendse
Tango Zeeland
Museum Boerhaave
Huib Zuidervaart (Huygens ING)
Kunst- en Cultuurroute
ZB| Planbureau en Bibliotheek
van Zeeland
Studium Generale
Zeeuws Hout

DONATEURS

Waarvan een aantal anoniem
wensten te blijven,

Alexandra Alink
Andrzej Hagger & Mara van Beusekom
Annelies de Bruin
Anya Luscombe
Art Klandermans & Anneke de Best
Barbara Oomen
Bert van den Brink & Henny Veldhuizen
Boudewijn van Sluis
(Eurythmics beyond sustainability)
Caro Isern (a good foundation)
Catharina Klandermans
Chris Teulings
Christine Leedy
Cynthia Hathaway
Ella Derksen (Embedding the arts)
GalerieGerritse
Erik Koop
Evi van den Branden
Ger Rijkers

Gerdi Zwaan
Hans Bloemsma
Hans Eygenraam
Hans Krabbendam
Henriëtte Waal
Herman Lelieveldt
Huibert-Jan Vader
Inez Flameling
Ivar Troost
Ivo van Werkhoven
Jackie Minderhout
Jan Boelen (z33)
Jan Kiewiet
Joachim Duyndam
Jorrit Snijder
Kees Beaart (Goedaert Collectie)
Kees Wijker
Leo & Marianne Ketting
Leonard Oosters
Linda Termaten
Lindy Huibregtse
Loek Grootjans
Maartje Meijers

Marcel Gaspard
Marjan Ruiter
Martijn van Berkum
Maurits Sep
Michel van Adrichem
Mineke Meij
Monique & Marc Krier-Favyts
Onno Bakker
Pascal Geldof
Peter & Ria Waal
Pieter Ippel
Rayo Verweij
Rijk-Jan Koppejan
Riky Lievendag
Sandra van der Meulen
Sofie Loyens

Informatie / vragen:

UCR Communications, Maan Leo
0118-655 50, m.leo@ucr.nl

www.metamorfoselokaal.nl

